

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра української літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

проф. Борис БУНЧУК

«12» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

“Історія української літератури (перша пол. XIX ст.)”

обов’язкова

Освітньо-професійна програма **“Українська мова та література”**

Спеціальність

014 Середня освіта

Галузь знань

01 Освіта

Рівень вищої освіти

перший бакалаврський

Філологічний факультет

Мова навчання

українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія української літератури (перша пол. XIX ст.)» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література», (спец. 014 «Середня освіта (Українська мова і література)»), затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 6 від 29 червня 2023 року).

Розробник: Ковалець Лідія Михайлівна, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.

Викладач: Ковалець Лідія Михайлівна, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.

Погоджено з гарантом ОП й затверджено
на засіданні кафедри української літератури
Протокол № 1 від 9 серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Валентин МАЛЫЦЕВ

Схвалено методичною радою
філологічного факультету

Протокол № 1 від 12 серпня 2024 року

Голова методичної ради
філологічного факультету

Алла АНТОФІЙЧУК

Мета і завдання навчальної дисципліни: історико-літературний курс повинен сформувати у студентів систематизовані знання про історію української літератури кінця XVIII — першої половини XIX століття: особливості літературного процесу загалом і творчість найбільш талановитих його представників зокрема. Крім того, важливо зрозуміти своєрідність суспільно-політичного і духовного життя в Україні у цей час, жанрово-стильові особливості письменства, шляхи розвитку окремих жанрів, отримати знання про творчі методи раннього етапу нової української літератури. Аналізується творчість письменників згаданого періоду, передбачено вивчення напам'ять художніх творів. Акцентується також на особливостях вивчення у школі тих письменників, чия діяльність розгорталась у рамках першої половини XIX століття.

Пререквізити:

Українська література (шкільний курс);
Вступ до літературознавства;
Усна народна творчість;
Зарубіжна література.
Історія української літератури (давня).

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Історія української літератури першої половини XIX століття» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей*:

Загальні:

ЗК 3. Уміння формувати системний підхід у ставленні до минулого, сучасного та майбутнього України, цінувати культурно-історичні та морально-етичні надбання українського народу, виявляти повагу до різноманіття релігій і етнокультур.

ЗК 5. Здатність творчо мислити, усвідомлювати потребу в постійному інтелектуальному самовдосконаленні, вибудовувати та втілювати власні стратегії навчання упродовж життя, бути готовим до безперервного професійного розвитку.

Фахові:

ФК 5. Розуміння особливостей історико-літературного процесу, основних закономірностей історичного розвитку українського літературознавства у світовому контексті, уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій в сучасному суспільстві.

ФК 6. Володіння теоретичними основами аналізу художнього тексту; знання принципів, методів, способів і прийомів аналізу художніх текстів різних родів і жанрів; вміння здійснювати цілісний, композиційний, проблемно-тематичний та структурно-стильовий аналіз художніх текстів.

ФК 7. Уміння порівнювати різні явища літературного процесу, літературні стилі; застосовувати різні методи літературознавчого аналізу в науковому дослідженні, володіти сучасними літературознавчими термінами та поняттями.

ФК 8. Здатність вільно орієнтуватися в мовознавчих / літературознавчих напрямках і школах, виявляти їхню специфіку та здійснювати науковий аналіз філологічного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

Через засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких *програмних результатів навчання*:

ПРН 14. Аналізувати мовні та літературні явища у взаємозв'язку і взаємозалежності.

ПРН 16. Використовувати прийоми літературно-критичного аналізу.

ПРН 18. Аналізувати й інтерпретувати художні твори української та зарубіжної літератури й усної народної творчості.

ПРН 20. Здійснювати літературознавчий аналіз текстів різноманітних жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного літературознавства, вільно оперувати літературознавчим матеріалом та термінологією.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація про розподіл годин

Історія української літератури I половини XIX століття												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	3	90	3	30	30	-	-	30	-	Іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Нова українська література пори свого становлення					
Тема 1.1. Суспільно-політична і духовна атмосфера в Україні наприкінці XVIII – першій половині XIX ст.	6	2	2			2
Тема 1.2. Література кінця XVIII – перших десятиріч XIX ст. (загальний огляд)	2,5	2				0,5
Тема 1.3. Іван Котляревський. Життя, творчість, місце в історії української літератури. Вивчення творчості письменника в ЗЗСО.	11	2	6			3
Тема 1.4. Послідовники і наслідувачі І. Котляревського в літературі	2,5	2				0,5
Тема 1.5. Шляхи розвитку української байки в першій половині XIX ст. Творчість Є. Гребінки у шкільному курсі української літератури.	6	2	2			2
Разом за ЗМ1	28	10	10			8
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Українська література передшевшенківської і шевченківської					

	пори					
Тема 2.1. Український романтизм. Романтична поезія першої половини XIX ст. Поети-романтики цього часу у шкільному курсі української літератури.	6	2	2			2
Тема 2.2. Літературне відродження на західноукраїнських землях та особливості його вивчення в закладах ЗЗСО.	5	1	2			2
Тема 2.3. Розвиток української драматургії після Івана Котляревського.	5	1	2			2
Тема 2.4. Українська проза першої половини XIX ст. (загальний огляд). Григорій Квітка-Основ'яненко, його життя, творчість, місце в історії української літератури та у шкільній програмі.	7	2	2			3
Тема 2.5. Пантелеймон Куліш, його життя, творчість, місце в історії української літератури. Особливості вивчення творчості письменника в закладах ЗЗСО.	7	2	2			3
Тема 2.6. Проза Анатолія Свидницького, Олекси Стороженка, Євгена Гребінки, Миколи Гоголя, її місце в історії української літератури.	6	2	2			2
Разом за ЗМ 2	36	10	12			14
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 3. Тарас Шевченко, його життя, творчість, місце в історії української літератури					
Тема 3.1. Життя і творчість Тараса Шевченка (до 1843 р.).	6	2	2			2
Тема 3.2. Життя і творчість Тараса Шевченка періоду «трьох літ» (1843-1847 рр.).	9	3	4			2
Тема 3.3. Життя і творчість Тараса Шевченка періоду заслання (1847–1857 рр.)	4	2				2
Тема 3.4. Життя і творчість Тараса Шевченка 1857–1861 рр. Основні досягнення вітчизняного і	7	3	2			2

зарубіжного шевченкознавства. Т. Шевченко та його творчість як об'єкт вивчення учнями 9 класу ЗЗСО.						
Разом за ЗМ 3	26	10	8			8
Усього годин	90	30	30			30

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1.	Суспільно-політична і духовна атмосфера в Україні наприкінці XVIII – першій половині XIX ст. ПЛАН 1. Історичні, суспільні умови становлення нової української літератури. 2. Вплив вітчизняної та зарубіжної філософської думки на суспільне життя, розвиток літератури цього періоду. 3. Найвидатніші явища української культури першої половини XIX ст. 4. Зародження вітчизняної журналістики. 5. Поняття "нова українська література", її періодизація, основні закономірності розвитку.
1.2.	Література кінця XVIII – перших десятиріч XIX ст. (загальний огляд) ПЛАН 1. Жанрово-стильові особливості літератури цього періоду. 2. Поняття про просвітительський (ранній) реалізм як один з основних творчих методів українського письменства кінця XVIII – перших десятиріч XIX ст.
1.3.	Іван Котляревський. Життя, творчість, місце в історії української літератури. Вивчення творчості письменника в ЗЗСО. ПЛАН 1. Огляд наукової та навчально-методичної літератури про письменника. 2. Основні віхи його життєво-творчої біографії. 3. Загальна характеристика літературної спадщини. 4. "Енеїда" І. Котляревського як літературно-мистецьке і суспільне явище. Жанрова специфіка твору, ідейно-тематичний зміст, проблематика 5. Сюжет і композиція, образи-персонажі, мова твору. 6. Значення поеми для розвитку української літератури і суспільства загалом. 7. Новаторський характер драматургії І. Котляревського. 8. Зачинатель чи основоположник? До питання про місце І. Котляревського в історії української літератури. 9. Про особливості викладання творів І. Котляревського в сучасній школі.
1.4.	Послідовники і наслідувачі І. Котляревського в літературі ПЛАН 1. Погляди літературознавців на проблему «котляревщини». 2. Основні тематичні лінії в наслідувальній літературі (етнографічна, патріотична, соціальна).

	3. Поеми П. Білецького-Носенка, С. Александрова, К. Думитрашка, П. Кореницького, Я. Кухаренка, ода К. Пузини. 4. Суперечливість бурлескного стилю.
1.5.	Шляхи розвитку української байки в першій половині XIX ст. Творчість Є. Гребінки у шкільному курсі української літератури. <i>ПЛАН</i> 1. Загальна характеристика питання (джерела, тематика, жанрові різновиди). 2. П. Гулак-Артемовський і його байкарська творчість. 3. Історико-літературне значення байок Л. Боровиковського і П. Білецького-Носенка. 4. Життєво-творчий шлях Є. Гребінки, тематична своєрідність його байок, місце їх в історії літератури. 5. Про особливості викладання творів Є. Гребінки в шкільному курсі української літератури.
2.1.	Український романтизм. Романтична поезія першої половини XIX ст. Поети-романтики цього часу у шкільному курсі української літератури. <i>ПЛАН</i> 1. Романтизм як естетична проблема. 2. Основні осередки романтичного руху (на Слобожанщині, Чернігівщині й Полтавщині, у Західній Україні). Тематично-стильові течії в українському романтизмі. 3. Жанрове розмаїття романтичної творчості. 4. Найвидатніші поети-романтики (Л. Боровиковський, А. Метлинський, М. Костомаров, І. Срезневський, О. Шпигоцький, представники романтичної пісенної лірики В. Забіла, М. Петренко), сила та своєрідність їхньої творчості. 5. Питання романтизму, творчості поетів-романтиків у шкільному курсі української літератури: естетичний вимір.
2.2.	Літературне відродження на західноукраїнських землях та особливості його вивчення в закладах ЗЗСО. <i>ПЛАН</i> 1. Історичні передумови виходу "Русалки Дністрової". Діяльність гуртка «Руська трійця». 2. Альманах "Русалка Дністровая": історія видання, зміст, суспільно-історичне та культурне значення книги. І. Франко про «Русалку Дністровую» та «Руську трійцю». 3. М. Шашкевич, життя і громадсько-наукова діяльність. Романтичні засади оригінальної поетичної творчості. 4. Я. Головацький та І. Вагилевич, їх оригінальна поетична спадщина. 5. Творчість М. Устияновича, за І. Франком, «одного з перших будителів нашого народного духу». 6. Питання становлення нового письменства в Галичині у шкільному курсі української літератури.
2.3.	Розвиток української драматургії після Івана Котляревського. <i>ПЛАН</i> 1. Вплив театральнo-драматургічної діяльності І. Котляревського на розвиток української драматургії. 2. Водевілі й комедії, „українські опери” (твори Г. Квітки-Основ'яненка та інших авторів).

	3. Історико-романтична драматургія М. Костомарова.
2.4.	Українська проза першої половини XIX ст. (загальний огляд). Григорій Квітка-Основ'яненко, його життя, творчість, місце в історії української літератури та у шкільній програмі. <i>ПЛАН</i> 1. Особливості й тенденції розвитку української прози в першій половині XIX ст. 2. Огляд наукової та навчально-методичної літератури про Г. Квітку-Основ'яненка. 3. Життєво-творчий шлях письменника, його громадська та культурницька діяльність. 4. Основні мотиви бурлескно-реалістичної прози письменника, поєднання у ній реалізму та фантастики. 5. Характер сентименталізму Г. Квітки. Основні мотиви його сентиментальних повістей, християнські ідеали цих творів, утвердження письменником високих морально-етичних якостей простої людини. 6. Проза письменника у шкільному курсі української літератури.
2.5.	Пантелеймон Куліш, його життя, творчість, місце в історії української літератури. Особливості вивчення творчості письменника в закладах ЗЗСО. <i>ПЛАН</i> 1. Огляд наукової та навчально-методичної літератури про письменника. 2. Життєвий шлях П. Куліша. Багатогранність його творчої діяльності. 3. Особливості світогляду. Несподіваність, парадоксальність, духовних метаморфоз. 4. Поетична творчість (збірки "Досвітки", "Хуторна поезія", "Дзвін"). 5. Соціально-історичний роман "Чорна рада"(питання історичної і художньої правди у творі, проблематика, основний конфлікт, образи й символи, романтичність стилю). 6. Драматургія, перекладацька діяльність. 7. Місце письменника в історії української літератури. 8. П. Куліш у шкільному курсі української літератури: сучасні підходи.
2.6.	Проза Анатолія Свидницького, Олекси Стороженка, Євгена Гребінки, Миколи Гоголя, її місце в історії української літератури. <i>ПЛАН</i> 1. Біографія А.Свидницького, трагізм особистої і творчої долі письменника. 2. Роман "Люборацькі": своєрідність жанру, тематики, проблематики, сюжету, образної системи, стилю. 3. Місце твору в історії української літератури. Оцінки І. Франка та О. Білецького. 4. О. Стороженко, його життєво-творчий шлях. Роман "Марко Проклятий" як своєрідний коментар фольклорних критеріїв добра і зла, морального й етичного. 5. Україна в російськомовній прозі Є. Гребінки. 6. М. Гоголь, його місце на порубіжжі культур двох народів. Культурно-історичні обставини, що впливали на мовний вибір митця. Внесок М. Гоголя в розвиток українського письменства. 7. Самореалізація М. Гоголя в повісті «Тарас Бульба»: проблематика, образ головного героя, колізія морального й національного вибору в образах синів Тараса Бульби, ідея найвищої офіри в ім'я батьківщини. Письменник про сенс існування особистості й цілого народу. Твір у шкільному курсі української

	літератури.
3.1.	Життя і творчість Тараса Шевченка (до 1843 р.) <i>ПЛАН</i> 1. Огляд основної наукової та навчально-методичної літератури. 2. Життєвий шлях Т. Шевченка до 1837 року. Т. Шевченко у колі видатних діячів російської та української культури. Викуп з неволі, навчання в Академії мистецтв. 3. Літературний дебют. Оцінка критиків. 4. Тематична та жанрова своєрідність поезії. Балади Т. Шевченка раннього періоду. 5. Соціально-побутові поеми. «Катерина»: романтичне втілення теми жіночої долі, соціальна й національно-етична зумовленість конфлікту, біблійні алюзії. 6. Історичні поеми: джерела, проблематика, ідейне спрямування, оцінка критики. 7. Драматургія Шевченка, її новаторство. 8. До питання про творчий метод раннього Шевченка. 9. Особливості сучасних підходів учителя-словесника до оглядового вивчення дев'ятикласниками історичних поем раннього Т. Шевченка.
3.2.	Життя і творчість Тараса Шевченка періоду «трьох літ» (1843-1847 рр.) <i>ПЛАН</i> 1. Основні події в житті Т. Шевченка цього часу. 2. Лірика періоду "трьох літ" як результат зрілості суспільно-політичних, філософсько-естетичних принципів поета. 3. Ліро-епос ("Сон", "Кавказ", "І мертвим, і живим, і ненарожденним...", "Єретик", "Великий льох"): національна проблематика творів, їх жанрово-композиційні особливості, узагальнені ідеї творів та їх актуальність. 4. Соціально-побутові поеми. «Наймичка» як твір про материнство та вічну проблему жіночого щастя. 5. І. Франко про творчість Т. Шевченка періоду "трьох літ". 6. Сучасні підходи до вивчення у школі поем «Сон», «Кавказ», «І мертвим, і живим, і ненарожденним...», «Наймичка».
3.3.	Життя і творчість Тараса Шевченка періоду заслання (1847–1857 рр.) <i>ПЛАН</i> 1. Основні події в житті Т. Шевченка цього періоду. 2. Цикл "В казематі". Основні мотиви лірики періоду заслання, її психологічний реалізм, образ ліричного героя. 3. Поеми (соціально-побутові, історичні, сатирично-політична) : загальний огляд. 4. Повісті російською мовою, їх антикріпосницька спрямованість. 5. Значення "Журналу" /"Щоденника" /1857-1858/ для вивчення біографії, суспільно-політичних, естетичних, філософських поглядів Т. Шевченка.
3.4.	Життя і творчість Тараса Шевченка 1857–1861 рр. Основні досягнення вітчизняного і зарубіжного шевченкознавства. Т. Шевченко та його творчість як об'єкт вивчення учнями 9 класу ЗЗСО. <i>ПЛАН</i> 1. Творчість нижньоновгородського періоду ("Неофіти", "Доля", "Муза", "Слава").

	2. Лірика, її мотив єднання і взаєморозуміння на ґрунті загальнолюдських цінностей. 3. Вірші «Ісаїя. Глава 35», «Молитва (Злоначинающих спина...)» у шкільному курсі української літератури. 4. Поема "Марія" як нове прочитання євангельського сюжету і як втілення Шевченкової філософії людини. 5. Шевченкознавство як наука. Українська література першої половини XIX ст. як визначне явище світової літератури.
--	---

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми, вид роботи, план
1	<u>Суспільно-політична і духовна атмосфера в Україні наприкінці XVIII – першій половині XIX століття.</u> <i>Види роботи: бесіда, усні відповіді, експрес-опитування, дискусія (методи «Шкала думок», «Займи позицію»).</i> 1. Проаналізуйте суспільно-історичні обставини в Україні наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст. Чому Україна на початку XIX ст. не мала своєї державності? 2. Олександр I, вступивши на російський престол у 1801 р., стверджував думку про цивілізуючу роль Росії на національні меншини, в т. ч. на українців. Підтвердіть чи спростуйте цю тезу. Чи відомі вам факти – навпаки – про цивілізуючу роль українців у Росії в першій половині XIX ст.? 3. Якою була кадрова політика російських колонізаторів в Україні та австрійської влади на території Західної України і як це позначилось на духовному житті українців? 4. Назвіть основні заборони української мови у XVII–XIX ст. і зробіть висновки. Як реагувала передова інтелігенція, зокрема творча, на виклики часу? 5. Яким був стан освіти на українських землях наприкінці XVIII - першій половині XIX ст.? Чому ідеї Просвітництва поширились в Україні саме в цей час? Як це відобразилось на громадсько-культурній, духовній атмосфері в суспільстві, з'яві нових літературних сил та нової читацької аудиторії? 6. Вкажіть на найяскравіші набути української культури кінця XVIII – першої половини XIX ст. 7. Назвіть найвизначніших мовознавців, фольклористів, літературознавців першої половини XIX століття. Які проблеми звідувала в першій половині XIX ст. кожна з цих сфер? 8. З'ясуйте роль журналістики (газет, журналів, збірників, альманахів) у становленні нової української літератури.
2.	<u>Іван Котляревський як учасник суспільного і культурного життя України, як творча особистість, як людина.</u> <i>Види роботи: бесіда, усні відповіді, робота з текстами творів письменника і науково-критичним текстом визначеної тематики, дискусія.</i>

	1. Розкажіть про життєві університети майбутнього автора «Енеїди». Що мав на увазі один із біографів письменника, коли твердив, що його герой «підготовляв себе к предстоящему труду»? 2. Якими були перипетії життєвої долі письменника в період його 26-літньої праці над поемою? Чому історія видання «Енеїди» виявилась тривалою і складною? Як сприйняло поему суспільство? Чи вплинула на успіх твору його україномовність, а не тільки зміст і форма? 3. Що дало підстави А. Щепкіну назвати І. Котляревського не лише гуманним директором Полтавського театру, але й творчим керівником? 4. Я. Головацький у словесному портреті І. Котляревського відзначив, що у виразі його лиця «був ум і багато простодушія». На основі спогадів сучасників автора «Енеїди» доповніть цю характеристику. Якою людиною уявляється видатний письменник вам? <u>Текст для інтерпретації:</u> Степан Смаль-Стоцький. Чим єсть для нас Котляревский? Виступ в Чернівцях 3.XII.1898 // Буковина (Чернівці). – 1898. – № 141, 142–143.
3.	<u>«Енеїда» Івана Котляревського як видатне історико-літературне та суспільне явище.</u> <i>Види роботи: робота з художнім текстом та науковою статтею, бесіда, усні відповіді, тестування, дискусія, психологічне розвантаження мистецтвом.</i> 1. Сучасна літературознавча наука стверджує, що біля підвалин нового українського письменства найближче стоять анонімна «Історія Русів», творчість Г. Сковороди та поема І. Котляревського «Енеїда». Підтвердьте чи спростуйте думку, що цей початок найбільше пов'язаний з виходом «Енеїди». 2. Розкажіть про особливості трансформації нашим автором твору Вергілія та переробки його М. Осиповим та О. Котельницьким. Як ви розумієте тезу Є. Нахліка, що в І. Котляревського засвоєння інонаціональних іншомовних творів відбулося шляхом бурлескно-травестійної переробки, найхарактерніші риси якої: українізація, навіть перенесення дії в Україну, осучаснення, ідейна трансформація? Чим зумовлювався цей шлях? 3. Що дає нам підстави вважати поему джерелом пізнання суспільного життя, побуту, характеру українського народу у другій половині XVIII–на початку XIX ст.? Відповідь проілюструйте конкретним художнім матеріалом. 4. Укажіть на особливості стильової манери, в якій виконана «Енеїда». Чим зумовлений цей синкретизм стилів? Відповідь аргументуйте. 5. Що ви знаєте про дискусію в літературознавстві щодо еволюції / нееволюції образу Енея? Обґрунтуйте свою власну позицію. Схарактеризуйте образ автора твору. 6. В яких епізодах поеми особливо помітний антивоєнний пафос? Прокоментуйте їх. 7. Наведіть присутні у творі елементи старослов'янської, російської, польської, латинської мов. Висловіть власне ставлення до обережної думки Ю. Шевельова, що мова «Енеїди» подекуди перетворюється на горезвісний малоросійський суржик. 8. П. Куліш писав: «Як появився Котляревський із своїм Енеєм, усі зареготали... і той регіт був найстрашнішою пробою нашому писаному слову. Се він глузує з наших звичаїв, з нашої батьківщини». Т. Шевченко ж

	назвав «Енеїду» доброю, а «все-таки на московський кшталт». Чому твір здобув і такі різкі оцінки критиків?
4.	<u>«Енеїда» і «Наталка Полтавка» Івана Котляревського як твори зі шкільної програми: спроба нових інтерпретацій.</u> <i>Види роботи: презентація та захист індивідуальних дослідницьких проєктів інтерпретації одного з творів І. Котляревського, дискусія, обговорення.</i> <i>Тексти для обговорення та набуття досвіду:</i> 1. Яценко Т. Філософсько-освітній концепт Валерія Шевчука щодо вивчення в школі «Енеїди» І. Котляревського в системі літератури українського бароко // Інтернет-ресурс (за працею В. Шевчука «Вершинний твір українського бароко. Літературознавче дослідження «Енеїди» І. Котляревського» (К. : Веселка, 2003. – 38 с.)). 2. Безгодькова С. А. Вивчаємо «Енеїду» І. П. Котляревського // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2012. – № 7. – С. 13–21. 3. Волошина Н. Вивчення поеми «Енеїда» І. Котляревського у взаємозв'язках з образотворчим мистецтвом // Українська література в загальноосвітній школі. – 2009. – № 12. – С. 2–6. 4. Іщенко О. Мандрівний сюжет про мандрівця: підсумковий урок за «Енеїдою» І. Котляревського у 9 кл. // Українська мова та література («Шкільний світ»). – 2006. – № 41–43. – С. 9–10. 5. Макар Р. «Енеїда» як метаморфоза музею // Українська правда. – 2017. – 9 жовтн. 6. Азьомов В. Ви Наталка Полтавка? Давайте познайомимось: спроба герменевтичного аналізу п'єси І. П. Котляревського «Наталка Полтавка» // Українська література в загальноосвітній школі. – 2009. – № 5. – С. 25–31. 7. Зозуля І. Бінарний урок з української літератури та музичного мистецтва («Наталка Полтавка» І. Котляревського) // Інтернет-ресурс.
5.	Жанр байки в українській літературі першої половини XIX ст. <i>Види роботи: робота з текстами творів та навчально-методичною літературою, усні відповіді, дискусія, рольова гра (з елементами театралізації), робота в малих групах.</i> 1. Розкажіть про історію розвитку жанру байки в українській літературі та жанрові різновиди нової байки в першій половині XIX ст. Що єднає цю творчість із байками Г. Сковороди? 2. Якими були особливості інтерпретації українськими байкарями першої половини XIX ст. «елегантної» сатири польського письменника І. Красіцького? А який вплив мала творчість росіянина І. Крилова на розвиток жанру байки? 3. Як у байкарській творчості письменників першої половини XIX ст. відобразилась: а) соціальна проблематика? Як ви гадаєте, чому твори, що порушували цю проблематику, були досить поміркованими? б) якими були підходи до проблеми виховання, стосунків батьків і дітей? Відповідь проілюструйте. 4. Схарактеризуйте особливості байки, створеної Є. Гребінкою. Що дає підстави вважати байкарську творчість цього автора найвищим досягненням у розвитку жанру в першій половині XIX ст.?

	<u>Завдання для роботи у групах:</u> Підготуйте інсценізацію (за вибором) однієї байки письменника першої половини XIX ст.
6.	<u>Український романтизм 20-40-х років XIX ст. Романтична поезія.</u> <u>Види роботи:</u> робота з текстами творів письменників, науковою літературою, усні відповіді, обговорення, дискусія, психологічне розвантаження мистецтвом (зразками пісенної / романсової лірики «Гуде вітер вельми в полі», «Черные очи», якоюсь з авторських пісень Марійки Бурмаки, зразками романтичного живопису Григорія Світлицького) 1. Назвіть основні риси романтизму, окресліть тематично-стильові течії в українській романтичній поезії першої половини XIX ст. Чи можна говорити про синкретизм творчих методів у романтичній творчості цієї пори? Відповідь проілюструйте конкретним художнім матеріалом. 2. Які критерії лежали в основі поділу радянським літературознавством романтиків на активних і пасивних, прогресивних і реакційних? Чому така класифікація не виправдала себе? 3. Що таке балада, пісня (як літературний жанр), думка, елегія, медитація, сонет? Хто з представників літератури першої половини XIX ст. розвивав ці жанри і в чому їх особливості в поезії цього часу? Чи можна говорити про їх еволюцію – скажімо, від побутово-етнографічної «Марусі» Л. Боровиковськосталучення до балад Т. Шевченка? 4. Доведіть, що в баладі Л. Боровиковського «Маруся» синтезовано запозичений сюжет та українські фольклорно-етнографічні джерела. 5. Спробуйте віднайти в поетичній творчості А. Метлинського риси його естетичного ідеалу – світу, побудованого на засадах свободи і самоврядування народу. 6. Що таке поетичний антропоморфізм і як він оприсутнений у поетичній творчості М. Костомарова? 7. Зіставте образні світи В. Забіли та М. Петренка, вкажіть на спільне та відмінне у них. <u>Текст для інтерпретації:</u> Стаття І. Франка «Дещо про «Марусю» Боровиковського» (Збір. творів: У 50 т. – К., 1982. – Т. 33. – С. 403–416).
7.	<u>Літературне відродження на західноукраїнських землях</u> <u>Види роботи:</u> робота з текстами творів письменників, науковою та навчально-методичною літературою, усні відповіді, дискусія, психологічне розвантаження мистецтвом (поезією сучасної львівської поетки Мар'яни Савки). 1. Розкажіть про діяльність гуртка «Руська трійця». Що дає підстави назвати її подвигом? Чому історія видання альманаху «Русалка Дністровая» виявилась такою складною? Доведіть його виняткове суспільно-культурне і навіть політичне значення. 2. Проаналізуйте поетичну творчість Маркіяна Шашкевича як явище романтичне, синтез громадянських мотивів з ліричними інтонаціями, фольклору з літературою, а казку «Олена» як один із перших зразків української романтичної прози. Чи вплинула на літературну практику цього письменника його громадська діяльність?

	3. Схарактеризуйте літературну творчість Якова Головацького та Івана Вагилевича. Що призвело до того, що ці автори пізніше відступили від ідеалів своєї молодості? 4. Що вам відомо про постать М. Устияновича? Докладніше проаналізуйте поезію «Верховинець» з її закликом до свободи. Що сприяло тому, аби вона стала відомою народною піснею? Зверніть увагу на романтичний максималізм поета у творі «Рекрутка». 5. Назвіть літературно-критичні праці, присвячені членам гуртка «Руська трійця». Якими є мемуарні образи подвижників національного відродження в Західній Україні? 6. Поміркуйте над переліком фактів, які конче мусять засвоїти дев'ятикласники, вивчаючи діяльність «Руської трійці».
8.	<u>Українська романтична драматургія першої половини XIX ст. (на матеріалі п'єс Миколи Костомарова «Сава Чалий» і «Переяславська ніч»)</u> <i>Види роботи:</i> робота з текстами творів письменника, усні відповіді, бесіда, дискусія. 1. Вкажіть на мотиви звернень драматургів-романтиків до історичної тематики та джерела такої їхньої творчості. Відповідь проілюструйте матеріалом, що стосується п'єс М. Костомарова. 2. Аналізуючи складність відтворення минушини і людських типів у романтичній трагедії «Сава Чалий», зверніть увагу на: проблематику твору; опосередковані характеристики Сави з боку повстанців, панства, батька, його власну самооцінку. Чому процес переродження Сави Чалого виявився болісним і тривалим? 3. У чому трагедія Сави Чалого? У чому сутність його зради? Прокоментуйте слова цього персонажа: «Мені б самому ніщо так не приязно, якби ми помирилися і один другого, ляхи й козаки, за братів считали». Як вони корелюють із проблематикою історичних стосунків українців зі своїми сусідами? Порівняйте образи Сави Чалого і Гната Голого («подвійного зрадника і провокатора»), спробуйте психологічно проаналізувати генезу, феномени й типологію національного та морального зрадництва. 4. Схарактеризуйте зв'язок романтичної трагедії М. Костомарова «Переяславська ніч» з античною драматургією, ідейно-тематичний зміст, проблематику цього твору, його образи-персонажі, їх романтичне забарвлення. У чому полягає життєва «філософія» Лисенка, священника Анастасія, Марини, Герцика? Хто з них, на вашу думку, є найближчим до істини? Як ви розумієте слова «Вояк бути мусить чоловік і християнин»? 5. Чи погоджуєтесь ви із твердженням, що М. Костомаров надав національній драматургії глибокого психологізму, відтворив складні історичні колізії, представив новий тип героя, далекий від Петра в «Наталці Полтавці»? Узагальніть свої спостереження. У чому актуальність такої творчості? <u>Альтернативна тема: Проведення заняття-суду над Савою Чалим за спеціально розробленим групою сценарієм.</u> <i>Вид роботи:</i> імітаційна гра «Судове слухання».
9.	<u>Життя і творчість Григорія Квітки-Основ'яненка у шкільному курсі української літератури</u>

	<u>Види роботи:</u> робота з текстами творів письменника та навчально-методичною літературою, фронтальне тестування, усні відповіді, дискусія, метод «Інтерв'ю з письменником». 1. Про які факти, цікаві епізоди з життєвої біографії Г. Квітки-Основ'яненка ви б розповіли своїм учням? Відповідь обґрунтуйте. 2. Нині діюча програма середньої школи передбачає знайомство з повістю Г. Квітки «Маруся», для додаткового ознайомлення – з оповіданням «Салдацький патрет» і повістю «Конотопська відьма». А які твори письменника запропонували б ви для вивчення дев'ятикласниками? Обґрунтуйте свій вибір. 3. Поміркуйте вголос над такими питаннями, які можна винести на обговорення: а) Які завдання ставив Квітка, пишучи повість «Маруся» і чи виконав їх? б) Чим образ Марусі нагадує пісенні образи українських дівчат? в) Зіставте образи Наталки Полтавки й Марусі. Що в них подібне, а що – відмінне? г) У чому виявилась ідеалізація образів Марусиних батьків? д) Чому, на вашу думку, багатий і набожний Наум Дрот не допоміг бідному сироті Василю заплатити найомщикові? Чому, як так сталося, що батьки Марусі змогли перенести її смерть, а Василь – ні? е) У листі до Квітки Шевченко писав: «Вас не бачив, а Вашу душу, Ваше серце так бачу, як. Може, ніхто на сім світі. Ваша «Маруся» так мені про Вас розказала, що я Вас навиліт знаю». Що саме могла «розказати» повість про її автора? 4. Чому «Салдацький патрет» дослідники називають естетичним маніфестом Квітки? Наскільки важливо враховувати при аналізі літературного твору, крім особливостей тексту, ще і його підтекст? 5. Пишучи «Конотопську відьму», Квітка прагнув розкрити не стільки зовнішні, скільки внутрішні причини історичного занепаду й загибелі Української козацької держави в середині й другій половині XVIII ст. Які вони, ці причини? Чи вдалося авторові реалізувати свій задум? 6. Якими цікавими й сучасними методичними прийомами можна скористатись на уроках, присвячених Квітці? Запропонуйте свої проблемні питання по творчості письменника, які могли б спричинити дискусію.
10.	<u>Пантелеймон Куліш і його роман «Чорна рада»</u> <u>Види роботи:</u> робота з текстами творів письменника та навчально-методичною літературою, усні відповіді, експрес-опитування, дискусія, методи «Мікрофон», «Незакінчене речення». 1. Розкажіть про історію написання та видання роману. Як вплинули на твір романтична основа світогляду автора та його читацькі уподобання? Вкажіть на зв'язки П. Куліша та його роману з «Тарасом Бульбою» М. Гоголя та історичною романістикою В. Скотта. 2. Звідки походить назва твору? Вкажіть на його жанрову специфіку та чим вона умотивована. Врахуйте при цьому авторське визначення та думки критиків. 3. Які проблеми національної історії порушені у творі, як вони співвідносяться з морально-етичною проблематикою твору? Як співвідносяться в романі

	історична і художня правда? У чому своєрідність основного конфлікту, чи зводиться він тільки до конфлікту Яким Сомка та Іванця Брюховецького? 4. Система образів-персонажів твору складна і по-своєму динамічна. Підтвердьте чи спростуйте цю думку. Зважте при цьому на образи і представників козацької старшини (Брюховецького, Гвинтовку), і на Кирила Тура, Василя Невольника та запорозького старця Пугача. Як втілюються у творі риси лицарства, благородства, вірності почуттю та обов'язку? Яке ідейне навантаження несе образ Божого чоловіка? 5. Наскільки роман П. Куліша корелює з нашою сучасністю? Чому справді важливо дослухатись до уроків минувшини?
11.	Анатолій Свидницький і його роман «Люборацькі» <u>Види роботи:</u> робота з текстами творів письменника, усні відповіді, бесіда, дискусія. 1. Розкажіть про трагізм життєвої і творчої долі А. Свидницького. Що дає підстави мовити про автобіографічні витоки роману «Люборацькі»? 2. Проблема перевертєнства, небезпеки русифікації та полонізації частини українського суспільства в середині XIX ст., втрати нею своєї національної ідентичності – центральна у творі. Як сталося так, що до цієї проблеми виявилась прямо причетною, здавалося б, найсвідоміша частина суспільства – панотцівське середовище? Як переломлюється вона в долі кожного з роду Люборацьких? Чи мислимо при цьому говорити про проблему злочину й покари? Відповіді обґрунтуйте. 3. Чи має порушена проблема перевертєнства свої історичні та моральні корені? Прокоментуйте звернення паніматки до Масі – своєрідний вибух глибинної пам'яті: від слів «Твого прадіда в цім-таки селі ляхи замучили...». Чи не підтверджує запізнілість цього вибуху цинічна відповідь дівчини, висловлена в репліці «Дурні були мої діли та прадіди, що не єдналися з панами...»? Висловіть своє думки про обговорюване, а також про проблему виховання, родинних стосунків батьків і дітей у творі. 4. Подивіться на Масю Люборацьку як на ще один варіант багатоликого художнього образу українки. Зіставте його з попередницями – Наталкою Полтавкою, Квітчиною Марусею, Козир-дівкою, Мариною з «Переяславської ночі» М. Костомарова. Чи варта співчуття ця осквернена, звиродніла, звісно, нещаслива Масина натура? 5. І. Франко відзначав, що образ Антося змальований А. Свидницьким «надзвичайно пластично і стилем, овіяним такою сердечною теплою, яку рідко можна зустріти серед українських письменників». Прокоментуйте цю характеристику, зваживши, приміром, ще й на такий засіб індивідуалізації, як мову персонажа (мову Антося-дитини, Антося-бурсака, Антося – закоханого й коханого, в кінці твору людини творчої, страждущої...) 6. Тож у чому новаторський характер такої творчості, таких підходів до відображення життя?
12.	<u>Спогади про Тараса Шевченка його сучасників як чинник для глибшого пізнання цієї творчої індивідуальності</u> <u>Види роботи:</u> бесіда за опрацьованими текстами, метод «Мікрофон», дискусія, психологічне розвантаження мистецтвом (вдивляємось-вдумуємось в автопортрети Шевченка (скажімо, 1840 р., 1843 р., 1845 р. (зі свічкою),

	портрети часу заслання, зокрема жанрові малюнки «Шевченко і байгуші», «Шевченко і казахський хлопчик, що грається з кішкою»; 1860 р. (офортний автопортрет у світлому костюмі, створений за фотографією); кінця 1860 р. (в кожусі і шапці, створений так само за фотографією; сучасники вважали його найвдалішим і найбільш схожим з усіх прижиттєвих зображень Шевченка, і він здобув найбільшу популярність). <u>Альтернативна тема: Тарас Шевченко. Сучасний погляд крізь призму кіно, дві точки зору (обговорення двох документальних стрічок: фільму каналу «1+1» «Таємниці генія Шевченка» і чотирьох фільмів Юрія Макарова «Мій Шевченко»).</u> <i>Види роботи:</i> дискусія (з елементами аналізу фахових відгуків на фільми в інтернет-ресурсах, зокрема праці Оксани Пахльовської «Тарас Шевченко – письменник ХХІ століття» та Павла Павленка «Сенсація як святотрадієство», використання методів «Шкала думок» та «Займи позицію» / «Зміни позицію»), метод «Мікрофон».
13.	<u>Поема Тараса Шевченка «Гайдамаки» як текст</u> <i>Види роботи:</i> робота з текстом поеми, науковою та навчально-методичною літературою, усні відповіді, дискусія, психологічне розвантаження мистецтвом (піснями на слова Т. Шевченка гуртів «Kozak system», «Кому вниз», сестер Тельнюк). 1. З яких джерел черпав Шевченко матеріал для своїх історичних творів? Яке місце поміж цих джерел посідає його власна генетична пам'ять? 2. Що вам відомо про історію написання поеми, її публікації? Чи завершилась тема опрацювання Шевченком Коліївщини в 1841 році? 3. Укажіть на жанрову специфіку твору, обґрунтуйте її. Чому дехто з літературознавців (скажімо, І. Франко, Г. Грабович) ставить під сумнів історичність поеми (мовляв, тут є історичні неточності, конкретні історичні персонажі бліді)? Висловіть свою думку з цього приводу. 4. У чому полягають особливості композиції твору? Зважте, зокрема, на присутність у творі вставних пісень, ліричні відступи, особливий статус автора як співучасника подій, відсутність розв'язки, поєднання з ліро-епосом прозових і драматургічних форм. 5. Проаналізуйте систему образів твору, у т. ч. два збірні образи – повсталий народ і шляхту. Наскільки глибоко виписані образи ватажків селянського руху? Зверніть увагу також на образ України – спочатку романтичної, потім залитої кров'ю. Відповідь проілюструйте конкретним художнім матеріалом. 6. Прокоментуйте сцену вбивства Гонтою своїх синів. Чи згодні ви з думкою, що Шевченко зумисне гіперболізує жорстокість повстанців, аби емоційним шоком упевнити читача в безглуздість фанатизму. Чи можна сказати, що ця гіперболізація романтична за своєю природою? Як ставився Шевченко до кровопролиття? Як назвати його настрій? 7. Якою була провідна ідея твору і в яких розділах, якій формі вона озвучена? Як ви гадаєте, з яких міркувань автор ще й «прямим текстом» викладає її у «Передмові», котра є фактично післямовою? 8. Проаналізуйте критичні відгуки на твір, його рецепцію сучасним літературознавством. Як ви гадаєте, чому «Гайдамаки» запропоновано вивчати сучасній школі тільки оглядово?

14.	<u>Поєми «Сон» і «Кавказ» із погляду майбутнього учителя-словесника</u> <i>Види роботи:</i> робота з текстами творів письменника, науковою та навчально-методичною літературою, усні відповіді, експрес-опитування, дискусія. 1. Що мусить знати школяр про життя і творчість Шевченка періоду «трьох літ»? Як ви поясните його назву? Які методичні прийоми доречно застосувати при цьому? 2. Наскільки важливо знати історію написання і надрукування таких знакових творів літератури, як «Сон» і «Кавказ»? Якими були ці конкретні історії? Яке місце посіли названі твори у долі автора та в історії нашої літератури? 3. Розглядаючи поему «Сон», важливо вказати на жанрову своєрідність твору, роль епіграфа, особливості композиції, своєрідність сюжету; важливо також звернути увагу на образ ліричного героя, контраст у першій частині, присвяченій Україні, образ «царя всесвітнього», стиль Шевченка-сатирика у третій частині поеми, образ землячка, царя й цариці, вельмож, картину «генерального мордобиття» тощо. Поміркуйте над змістом цих завдань і тим, як передати це своє знання іншим. 4. Аналогічне завдання стосується поеми «Кавказ». Отож, розкажіть про жанрову своєрідність твору, його загальнолюдську основу, філософське осмислення Шевченком образів Прометея і орла, позицію ліричного героя. А якою є мова твору, наскільки своєрідна в ньому лексика і віршування? 5. Проаналізуйте розробки уроків, присвячених поемам «Сон» та «Кавказ» і вміщених у провідних методичних часописах. Відповіді аргументуйте. <i>Текст для інтерпретації:</i> Стаття Івана Франка «Темне царство» (Збір. творів: у 50 т. – Т. 26. – К., 1980. – С. 131–153).
15.	<u>«Катерина», «Наймичка», «Марія» як трилогія Тараса Шевченка про жіночу долю</u> <i>Види роботи:</i> робота з текстами творів письменника та навчально-методичною літературою, усні відповіді, тестування, дискусія, робота в групах, психологічне розвантаження мистецтвом (через споглядання образу Богородиці в іконописі, картин Т. Шевченка «Катерина» й «Селянська родина») 1. Вкажіть на мотиви, що спонукали Шевченка упродовж усього життя творити «апофеоз жіночого кохання і жіночої муки» (М. Рильський). Назвіть твори Шевченка на цю тему. 2. Схарактеризуйте поему «Катерина», звернувши увагу на історію її написання й побутування, присвяти, соціальну і національно-етичну зумовленість конфлікту, загальну несправедливість, взаємну ворожнечу, скутість людини класовими, становими, майновими пересудами – те, що оточує Катерину. Вкажіть на основні елементи сюжету, роль ліричних відступів, образ головної героїні, натури, за словами І. Франка, «палкої, сангвінічної», такої, що керується у прагненнях і вчинках природними почуттями. Чому трагедія Катерини стала трагедією і її батьків? Хто він – кривдник Катерини? Як переосмислюються у творі біблійні алюзії й ремінісценції (про Богородицю, блудного сина), біблійні концепти «гріх», «жертва», «Бог», «душа й тіло», «смерть» тощо? Чи можна порівняти образ покритки в Шевченка з образом Богородиці? Чи можна вважати цей образ

	символом України, що потерпала від насильства? Зверніть також увагу на роль пейзажів, цілком романтичних, мову твору, зокрема народнопісенні тропи як засіб вираження думок, переживань, настроїв? Відповіді ілюструйте конкретним художнім матеріалом. 3. Проаналізуйте поему «Наймичка», зваживши на «довершену простоту» (І. Франко) змісту і форми, близькість стилю поеми до народної пісні і казки. Порівняйте Катерину з Ганною, натурою «незмірно глибшою» (І. Франко). Чи згодні ви з цією характеристикою дослідника? Наведіть інші свідчення надзвичайної популярності твору. 4. Розглядаючи поему «Марія», доведіть, що трагедія Богоматері має людський характер (це не тільки жінка-страдниця, але й натура, перейнята Синоюю ідеєю оновлення, гуманізації людства). Назвіть присутні в поемі основні топоси Біблії і вкажіть, із якими подіями в житті героїв вони пов'язані. Мовлячи про Йосипа, Шевченко постійно підкреслює «святий». На яких якостях героя він акцентує при цьому? Які особливості твору дали підстави Ю. Шевельову відзначити, що «стиль «Марії» дає відчуття ласки, пестливої руки, що гладить волосся»? Як ви розумієте думку І. Дзюби, що стиль «Марії» кінематографічний? 5. У чому актуальність Шевченкових творів про жінок і материнство? Чого вони здатні навчити сучасну молоду людину? <u>Альтернативна тема: Проведення уроку-дискусії на тему любові і зради, сутності материнства, показу Тарасом Шевченком жіночої долі (за власним сценарієм)</u> <i>Вид роботи:</i> дискусія, психологічне розвантаження мистецтвом (через споглядання образу Богородиці в іконописі, картин Т. Шевченка «Катерина» й «Селянська родина»). <u>Альтернативна тема: Про особливості викладання в сучасній школі життя і творчості Тараса Шевченка</u> <i>Види роботи:</i> бесіда, робота зі шкільними підручниками, рольова гра, дискусія, робота в групах тощо. 1. Зробіть повідомлення про те, у яких класах вивчається Т. Шевченко, які твори письменника рекомендуються програмою для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська література. 5-9 класи», розробленою Міністерством освіти і науки України. 2. Висловіть свої міркування щодо вивчення біографії поета. Які інтерактивні методи можна при цьому застосовувати? Продемонструйте фрагмент такого уроку. 3. Розкрийте своє бачення особливостей вивчення ліричних творів Т. Шевченка. А які сучасні підходи можна при цьому застосувати? Відповідь проілюструйте на конкретному матеріалі. 4. Поміркуйте про наочність і технічні засоби навчання на уроках літератури при вивченні життя і творчості Т. Шевченка, а також про міжпредметні зв'язки. Запропонуйте теми інтегрованих уроків шевченківської тематики. 5. Які види письмових робіт можуть бути застосовані на таких уроках? Запропонуйте тематику творчих робіт. Наскільки дидактичний матеріал може допомогти перевірити знання такого матеріалу?
--	--

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента „Історія української літератури першої половини ХІХ століття” складається з різних видів:

- 1) прочитання художніх текстів згідно зі списком, а також вивчення напам'ять вибраних поетичних творів;
- 2) підготовка до аудиторних (практичних) занять;
- 3) самостійне поглиблене опрацювання тем освітнього компонента згідно з навчально-тематичним планом.

№ теми	Назва теми
1.1.	<i>Прочитати й зробити виписки</i> з відповідного матеріалу підручників, посібників, інтернет-джерел; <i>З'ясувати питання (з обговоренням його на практичному занятті)</i> а) які часописи виходили на західноукраїнських землях у першій половині ХІХ століття і якою була їхня роль у літературному процесі того часу?
1.2.	<i>Прочитати й зробити виписки</i> а) з відповідного матеріалу підручників, посібників, інтернет-джерел.
1.3.	<i>Прочитати й законспектувати:</i> а) передбачені програмою художні твори письменника; б) відповідний матеріал підручників, посібників, інтернет-джерел (згідно з планом практичних занять). <i>Вивчити напам'ять</i> передбачені програмою два фрагменти з поеми І. Котляревського «Енеїда» <i>Проаналізувати</i> текст поеми І. Котляревського на лексичному рівні, <i>встановити</i>, наскільки гармонійним виявилось поєднання у ній живої розмовної української мови з елементами старослов'янськими, російськими, польськими, латинськими. <i>Зробити відповідні виписки.</i> <i>Поміркувати над проблемою (з обговоренням її на практичному занятті):</i> Як цим матеріалом може скористатись учитель-словесник? <i>Прочитати, виписати основні тези</i> зі статті С. Смаль-Стоцького «Чим єсть для нас Котляревський?», <i>поміркувати</i> над особливостями науково-критичного підходу автора до характеристики письменника. <i>Поміркувати над проблемою (з обговоренням її на практичному занятті):</i> Стаття С. Смаль-Стоцького як об'єкт уваги на засіданні шкільного літературного гуртка. <i>Виконати індивідуальну письмову роботу:</i> Створити есей на тему: «Чим був цікавий Іван Котляревський своїм сучасникам і чим він може бути цікавий нині нам?»
1.4.	<i>Прочитати відповідний матеріал із запису лекції.</i>
1.5.	<i>Прочитати і законспектувати:</i> а) передбачені програмою байки П. Гулака-Артемовського, Л. Боровиковського, П. Білецького-Носенка, Є. Гребінки; б) відповідний літературно-критичний матеріал (згідно з планом практичного заняття).

	<i>Вивчити напам'ять</i> байку Є. Гребінки «Ведмежий суд». <i>Підготувати</i> інсценізацію однієї байки Є. Гребінки (за вибором). <i>Ознайомитись (за інтернет-джерелами)</i> з однією-двома методичними розробками, присвяченими вивченню Є. Гребінки у 9 класі.
2.1.	<i>Прочитати і законспектувати:</i> а) передбачені програмою зразки романтичної поезії Л. Боровиковського, А. Метлинського, М. Костомарова, В. Забіли, М. Петренка; б) відповідний літературно-критичний матеріал (згідно з планом практичного заняття). <i>Вивчити напам'ять</i> поезію В. Забіли «Гуде вітер вельми в полі» <i>Виписати основні тези</i> зі статті І. Франка «Дещо про «Марусю» Л. Боровиковського та її основу» (Збір. творів: у 50 т., т. 33. Київ, 1982. С. 403-416), з'ясувати особливості типологічного підходу автора. <i>Поміркувати над питанням (з обговоренням його на практичному занятті)</i> про особливості демонстрації на шкільному уроці в 9 класі зв'язку творчості поетів-романтиків ХІХ століття із сучасним мистецьким контекстом (скажімо, прослуховування зразків пісенної (романсової) лірики («Гуде вітер вельми в полі», «Черные очи», якоїсь із авторських пісень Марійки Бурмаки), перегляд зразків романтичного живопису Григорія Світлицького «Місячна ніч», «З осінніх пісень», «Вечірні мелодії», «Елегія» тощо).
2.2.	<i>Прочитати і законспектувати</i> а) передбачені програмою твори М. Шашкевича, І. Вагилевича, Я. Головацького; б) відповідний літературно-критичний матеріал (згідно з планом практичного заняття). <i>Вивчити напам'ять</i> поезію М. Шашкевича «Руська мати нас родила...». <i>З'ясувати,</i> якими є образи діячів «Руської трійці» у критиці та спогадах. <i>Поміркувати над питанням (з обговоренням його на практичному занятті):</i> Як, у яких формах донести цей матеріал (про своєрідність постатей діячів «Руської трійці») до учнів, котрі вивчають його в 9 класі ЗЗСО? Чому важливо мати авторський підхід до такої роботи?
2.3.	<i>Прочитати і законспектувати:</i> а) п'єси М. Костомарова «Сава Чалий» та «Переяславська ніч» б) відповідний літературно-критичний матеріал (згідно з планом практичного заняття)
2.4.	<i>Прочитати і законспектувати:</i> а) передбачені програмою твори Г. Квітки-Основ'яненка; б) відповідний літературно-критичний матеріал (згідно з планом практичного заняття). <i>Прочитати й зробити виписки</i> зі статті Ю. Шевельова «Перед судом сторіччя: Григорій Квітка (1843-1943) (1943) (Українська мова та література. 2005. Ч. 2-3).

	<i>Поміркувати над проблемою (з обговоренням її на практичному занятті)</i> Якими цікавими й сучасними методичними прийомами можна скористатись на шкільних заняттях, присвячених Г. Квітці-Основ'яненку?
2.5.	<i>Прочитати і законспектувати:</i> а) передбачені програмою твори П. Куліша; б) відповідний літературно-критичний матеріал (згідно з планом практичного заняття). <i>Проаналізувати,</i> як відбувається в романі П. Куліша «Чорна рада» взаємопроникнення реалістичної та романтичної художніх систем. <i>Підготувати</i> чітко аргументоване (за пунктами) письмове повідомлення на цю тему. <i>Підготувати</i> перелік запитань, розрахованих на учнів 9 класу ЗЗСО, щодо перевірки розуміння змісту роману П. Куліша «Чорна рада»
2.6.	<i>Прочитати й законспектувати:</i> а) передбачені програмою твори А. Свидницького, О. Стороженка, Є. Гребінки, М. Гоголя; б) відповідний літературно-критичний матеріал. <i>Поміркувати над проблемою (з її обговоренням на практичному занятті):</i> Які морально-етичні уроки можна винести сучасній молодій людині з роману А. Свидницького «Люборацькі»?
3.1.	<i>Прочитати й законспектувати</i> а) передбачені програмою твори Т. Шевченка раннього періоду творчості; б) відповідний літературно-критичний матеріал. <i>Вивчити напам'ять</i> передбачені програмою поезії Т. Шевченка цього періоду. <i>Опрацювати (зробити виписки)</i> з видання «Спогади про Тараса Шевченка» (Київ, 1982). <i>Поміркувати над проблемою (з її обговоренням на практичному занятті):</i> Наскільки спогади сучасників Т. Шевченка є важливим чинником для глибокого пізнання майбутнім учителем-словесником його життєвого і творчого шляху?
3.2.	<i>Прочитати й законспектувати</i> а) передбачені програмою твори Т. Шевченка періоду «трьох літ»; б) відповідний літературно-критичний матеріал. <i>Вивчити напам'ять</i> передбачені програмою поезії Т. Шевченка цього періоду. <i>Виписати цитати</i> зі статті І. Франка «Темне царство» (Збір. творів: у 50 т., т. 26. Київ, 1980. С. 131-153), а саме ті цитати, що стосуються поеми Т. Шевченка «Сон». <i>Порівняти</i> Франкові оцінки твору з міркуваннями про нього інших літературознавців.

	<i>Поміркувати над питанням (з обговоренням його на практичному занятті): Які з цих оцінок доречно пізнати сучасному українському школяреві й чому?</i>
3.3.	<i>Прочитати й законспектувати</i> а) передбачені програмою твори Т. Шевченка періоду заслання; б) відповідний літературно-критичний матеріал. <i>Вивчити напам'ять</i> передбачені програмою поезії Т. Шевченка цього періоду.
3.4.	<i>Прочитати й законспектувати</i> а) передбачені програмою твори Т. Шевченка останнього періоду творчості; б) відповідний літературно-критичний матеріал. <i>Вивчити напам'ять</i> передбачені програмою поезії Т. Шевченка цього періоду. <i>Поміркувати над проблемою (з обговоренням її на практичному занятті)</i> про особливості ознайомлення з поемою Т. Шевченка «Марія» сучасних школярів. <i>Ознайомитись</i> із викладом теми «Т. Шевченко» в одному зі шкільних підручників української літератури для 5-9 класів (за вибором).

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

У роботі використовуємо словесні, наочні та практичні методи навчання, зокрема: лекцію, пояснення, розповідь, бесіду, спостереження, ілюстрацію, демонстрацію, практичні завдання.

За характером пізнавальної діяльності здобувача освіти застосовуємо інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, евристичний, дослідний.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю:

- усне вибіркове опитування; перевірка знання напам'ять рекомендованих програмою поетичних текстів;
- письмовий контроль (виконання аудиторних індивідуальних письмових завдань, перевірка ведення читачького щоденника, зошитів для підготовки до практичних занять та виконаних письмово індивідуальних проєктів);
- вербальне оцінювання в ході відповідей, дискусій та обговорення індивідуальних проєктів;
- самооцінювання, взаємооцінювання;

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – екзамен.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)														Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль №1 (15 б.)					Змістовий модуль № 2 (25 б.)						Змістовий модуль №3 (20 б.)					
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 1.5	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	Т 2.6	Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	Т 3.4	40	100
2	2	5	3	3	4	4	4	4	5	4	5	5	5	5		

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка А (90 – 100 балів) або „відмінно” виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з художніх текстів, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатою мовою, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплює ілюстраціями з художніх текстів. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка С (70 – 79 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення запитань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з текстів не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом на протязі навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення заданих питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилання на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка F (1 – 34 бали) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути

допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповісти на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Відмінно	A	Відмінно
80-89	Добре	B	дуже добре
70-79		C	Добре
60-69	Задовільно	D	Задовільно
50-59		E	Достатньо
35-49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Окресліть суспільно-політичне становище України кінця XVIII – першої половини XIX століття.
2. У чому виявилась активізація культурного життя у цей час? Сформулюйте основні досягнення театрального, образотворчого, музичного мистецтва, вкажіть на їхній зв'язок із літературою.
3. Назвіть проблеми, що існували у сфері книгодрукування.
4. Яку роль відіграла журналістика (газети, журнали, альманахи, збірники) першої половини XIX століття у становленні нової української літератури?
5. Що вам відомо про початки вітчизняного літературознавства, фольклористики, мовознавства?
6. Розкажіть про особливості життєвої і творчої долі І. Котляревського.
7. Якою була історія написання, побутування, видання «Енеїди» І. Котляревського?
8. Схарактеризуйте жанрові особливості «Енеїди» І. Котляревського.
9. Доведіть, що поема «Енеїда» є джерелом пізнання суспільного життя і побуту нашого народу у другій половині XVIII- на початку XIX століття., а також джерелом пізнання українського національного характеру.
10. У чому своєрідність проблематики першого твору нової української літератури?
11. У чому полягає художня своєрідність поеми «Енеїда» І. Котляревського?
12. Що дало підстави академікові О. Білецькому назвати «Енеїду» І. Котляревського твором «серйозним за своїм суспільним значенням»?
13. Що вам відомо про причини, які спонукали І. Котляревського написати п'єсу «Наталка Полтавка»? Якою була історія постановки і надрукування твору?
14. Назвіть українських літературознавців – дослідників життя і творчості І. Котляревського.
15. Розкажіть про жанрові різновиди байок П. Гулака-Артемовського.
16. Схарактеризуйте байки Є. Гребінки з погляду своєї сатиричної спрямованості, особливостей оповіді, мови. У чому новаторство цих творів?
17. У чому полягають особливості форми байок Л. Боровиковського?
18. Хто з українських літературознавців досліджував творчість байкарів першої половини XIX ст.?

19. Назвіть характерні ознаки романтизму. У чому полягає своєрідність українського романтизму першої половини XIX ст.?
20. У чому полягає жанрово-тематична своєрідність української романтичної поезії?
21. Доведіть, що балада Л. Боровиковського «Маруся» є синтезом запозиченого сюжету й українських фольклорно-етнографічних джерел.
22. Проаналізуйте статтю І. Франка «Дещо про «Марусю» Л. Боровиковського». Який принцип застосував критик, аналізуючи твір?
23. У чому полягає естетичний ідеал А. Метлинського? Спробуйте сформулювати особливості індивідуального стилю письменника.
24. Проаналізуйте балади М. Костомарова з погляду їх ідейно-тематичної та художньої своєрідності.
25. Зіставте образні світи В. Забіли та М. Петренка, спробуйте виявити спільне й відмінне у них?
26. У чому полягає громадянський подвиг діячів «Руської трійці»?
27. Розкажіть про альманах «Русалка Дністровая» і його суспільно-культурне значення.
28. Схарактеризуйте основні мотиви лірики М. Шашкевича.
29. Доведіть, що казка М. Шашкевича «Олена» є зразком романтичної творчості.
30. У чому своєрідність літературної творчості Я. Головацького та І. Вагилевича?
31. Назвіть основні літературознавчі дослідження, присвячені життєтворчості діячів «Руської трійці».
32. Схарактеризуйте образ Сави Чалого з однойменної п'єси М. Костомарова, доведіть його романтичну природу.
33. Схарактеризуйте життєву «філософію» основних персонажів п'єси М. Костомарова «Переяславська ніч». Хто з них, на вашу думку, є найближчим до істини?
34. Яке місце посідає драматургія у творчості М. Костомарова і в історії української літератури першої половини XIX ст.?
35. Вкажіть на особливості життєво-творчої біографії Г. Квітки-Основ'яненка.
36. Які завдання ставив Г. Квітка, пишучи «Марусю», і чи виконав їх?
37. У чому виявилась ідеалізація образів Марусиних батьків (за повістю Г. Квітки-Основ'яненка)?
38. Чому про повість Г. Квітки-Основ'яненка «Конотопська відьма» І. Франко відгукнувся як про твір, який подає життя «в новочаснім сатиричнім освітленні»?
39. Розкажіть про історію написання і видання роману П. Куліша «Чорна рада».
40. У чому полягає типологічна спорідненість «Чорної ради» з «Тарасом Бульбою» М. Гоголя та історичною романістикою В. Скотта?
41. Схарактеризуйте систему образів роману «Чорна рада». У чому виявилась певна ідеалізація їх?
42. Доведіть, що в романі П. Куліша «Чорна рада» має місце взаємопроникнення реалістичної та романтичної художніх систем.
43. Якими засобами творення образів-персонажів послуговується А. Свидницький у романі «Люборацькі»?
44. Назвіть усі відомі вам значущі події життєво-творчого шляху Т. Шевченка.
45. Яке місце посідає поема Т. Шевченка «Гайдамаки» в контексті історичних творів автора та в українській історичній художній літературі першої половини XIX ст.?
46. Схарактеризуйте жанрово-композиційні особливості поеми Т. Шевченка «Гайдамаки».
47. Доведіть, що Т. Шевченко показує Коліївщину як загальнонародну драму.
48. Дайте загальну характеристику творчості Т. Шевченка періоду «трьох літ».
49. Розкажіть про історію написання і надрукування поем Т. Шевченка «Сон» і «Кавказ», їх місце у спадщині письменника.
50. У чому полягає своєрідність композиції, сюжету поеми Т. Шевченка «Сон»?
51. Схарактеризуйте образ України, образи ліричного героя, «царя всесвітнього», землячка, царя і цариці, вельмож (за поемою Т. Шевченка «Сон»).

52. Поема «Сон» в оцінці І. Франка.
53. Розкажіть про філософське осмислення Т. Шевченком у поемі «Кавказ» образів Прометей і орла, позицію ліричного героя, зокрема його ставлення до колонізаторської політики російського царизму.
54. Які мотиви спонукали Т. Шевченка писати про жінку-страдницю, творити, за М. Рильським, «апофеоз жіночого кохання і жіночої муки»?
55. Назвіть основні елементи сюжету поеми Т. Шевченка «Катерина». Яка роль ліричних відступів у творі?
56. Характеризуючи образ Ганни з поеми Т. Шевченка «Наймичка», І. Франко назвав цю жінку натурою «незмінно глибшою» за Катерину з однойменного твору. Що дало підстави критикові для такої характеристики? Чи згодні ви з нею?
57. У чому полягає своєрідність трактування Т. Шевченком євангельського сюжету в поемі «Марія»? У чому полягає життєвий подвиг героїні?
58. Яку роль відіграє біблійна лексика, біблійна образність у поемі Т. Шевченка «Марія»?
59. Поема Т. Шевченка «Марія» в оцінці І. Франка.
60. З якою метою використав Т. Шевченко в поемі «Неофіти» легенду про переслідування перших християн?
61. Доведіть, що поема Т. Шевченка «Неофіти» спрямована на захист християнства.
62. Яке значення має поема «Неофіти» для розуміння ідейних переконань автора?
63. Назвіть літературознавців, як досліджували життя і творчу діяльність Т. Шевченка, окресліть їхній внесок у розвиток шевченкознавства.

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Розкрити особливості суспільної та духовної атмосфери в Україні в кінці XVIII – першій половині XIX століття.
2. Довести, що розвиток вітчизняної журналістики в першій половині XIX століття був органічно пов'язаний із тогочасним літературним процесом.
3. Назвати найвидатніші досягнення українського літературознавства, фольклористики, мовознавчої науки у першій половині XIX століття, окреслити їхній вплив на розвиток письменства.
4. Схарактеризувати основні стильові течії, напрями в українській літературі першої половини XIX століття, відповідь проілюструвати конкретним художнім матеріалом.
5. Назвати характерні риси просвітительського (раннього) реалізму, відповідь проілюструвати конкретним художнім матеріалом.
6. Розповісти про життєво-творчий шлях І. Котляревського, окреслити місце письменника в історії української літератури.
7. Довести, що поема І. Котляревського «Енеїда» є важливим літературним, суспільним та політичним явищем.
8. Довести, що драматургія І. Котляревського – явище новаторське.
9. Довести, що послідовники і наслідувачі І. Котляревського (П. Білецький-Носенко, С. Александров, К. Думитрашко, П. Кореницький, Я. Кухаренко, К. Пузина) своєю творчістю сприяли розвитку української літератури.
10. Схарактеризувати внесок П. Гулака-Артемовського в розвиток жанрів балади та байки.
11. Схарактеризувати постать Л. Боровиковського як першого українського поета-романтика і як байкаря.
12. Розповісти про шляхи розвитку української байки в першій половині XIX століття.
13. Довести, що байкарська творчість Є. Гребінки була новаторським явищем і її високо поцінував І. Франко.
14. Назвати основні риси романтизму, окреслити тематично-стильові течії в українській романтичній поезії першої половини XIX століття, відповідь проілюструвати конкретним художнім матеріалом.

15. Схарактеризувати поетичну творчість А. Метлинського, окреслити естетичний ідеал її автора.
16. Схарактеризувати основні мотиви лірики Віктора Забіли та Михайла Петренка, відповідь проілюструвати конкретним художнім матеріалом.
17. Розповісти про культурне відродження на західноукраїнських землях, роль у ньому гуртка «Руська трійця» та альманаху «Русалка Дністровая».
18. Схарактеризувати постаті Я. Головацького та І. Вагилевича як літераторів та культурних діячів.
19. Розповісти про оригінальну літературну творчість М. Шашкевича, відповідь проілюструвати конкретним художнім матеріалом.
20. Довести, що драматургія Г. Квітки-Основ'яненка є самобутнім явищем в українській літературі.
21. Довести, що «українські опери» першої половини XIX століття стали самобутніми сторінками української літератури.
22. Схарактеризувати історичну драматургію М. Костомарова як явище романтизму.
23. Розповісти про життєво-творчий шлях Г. Квітки-Основ'яненка, означити місце письменника в історії української літератури.
24. Дати загальну характеристику бурлескно-реалістичної прози Г. Квітки-Основ'яненка, докладніше схарактеризувати його повість «Конотопська відьма».
25. Довести, що культ почуття та культ людської особистості домінують у сентиментально-реалістичній прозі Г. Квітки-Основ'яненка.
26. Розповісти про життєво-творчий шлях та світоглядні орієнтири П. Куліша, окреслити місце письменника в літературному, духовному житті українського народу.
27. Схарактеризувати основні мотиви поезії П. Куліша, відповідь проілюструвати конкретним художнім матеріалом.
28. Схарактеризувати ідейно-тематичний зміст, образи-персонажі роману П. Куліша «Чорна рада», вказати на місце твору в історії українського письменства.
29. Схарактеризувати ранню малу прозу П. Куліша як явище романтичне.
30. Схарактеризувати прозу Олекси Стороженка в аспекті її морально-етичної проблематики.
31. Схарактеризувати роман А. Свидницького «Люборацькі» як родинну і національну драму.
32. Довести, що роман Г. Квітки-Основ'яненка «Пан Халявський» є твором сатиричним.
33. Дати загальну характеристику російськомовній прозі Є. Гребінки, докладніше проаналізувати один твір (за вибором).
34. Схарактеризувати проблематику та образ головної героїні історичної повісті М. Костомарова «Черниговка».
35. Розповісти про життєвий шлях Т. Шевченка, періоди його творчості, окреслити місце письменника в літературному і духовному житті українського народу.
36. Схарактеризувати лірику і балади Т. Шевченка раннього періоду творчості в аспекті тематики й художніх особливостей.
37. Схарактеризувати соціально-побутові поеми Т. Шевченка раннього періоду творчості, відповідь проілюструвати конкретним художнім матеріалом.
38. Схарактеризувати історичні поеми Т. Шевченка раннього періоду в аспекті проблематики.
39. Обґрунтувати твердження про п'єсу Т. Шевченка «Назар Стодоля» як першу в українській літературі соціальну драму, створену на матеріалі історичної минувшини.
40. Схарактеризувати лірику Т. Шевченка періоду «трьох літ» в аспекті проблематики.
41. Обґрунтувати жанрову своєрідність поеми Т. Шевченка «Сон» («У всякого своя доля...»), проаналізувати систему образів-персонажів твору.
42. Схарактеризувати поему Т. Шевченка «Кавказ» в аспекті ідейно-тематичного змісту та образної системи.
43. Схарактеризувати поему-містерію Т. Шевченка «Великий льох» в аспекті проблематики й образної системи.

44. Схарактеризувати проблеми виховання нації в посланні Т. Шевченка «І мертвим, і живим...».
45. Розглянути соціально-побутові поеми Т. Шевченка періоду «трьох літ» в аспекті їх морально-етичної проблематики.
46. Схарактеризувати провідні мотиви лірики Т. Шевченка періоду заслання, відповідь проілюструвати конкретним художнім матеріалом.
47. Дати загальну характеристику поемам Т. Шевченка періоду заслання, докладніше проаналізувати один твір (за вибором).
48. Схарактеризувати повісті Т. Шевченка «Художник» і «Музикант», зацентрувавши на змалюванні автором долі творчої людини в несправедливому суспільстві.
49. Довести, що в повістях «Варнак», «Княгиня», «Прогулка з удовольствием и не без морали» Т. Шевченко викриває кріпосництво у сфері морально-етичній.
50. Здійснити порівняльний аналіз двох творів Т. Шевченка: поеми «Наймичка» і повісті «Наймычка».
51. Схарактеризувати повість Т. Шевченка «Близнецы», назвати інші прозові твори письменника на тему виховання.
52. Довести, що «Журнал» («Щоденник») Т. Шевченка має важливе значення для вивчення біографії, суспільно-політичних, естетичних і філософських поглядів автора.
53. Довести, що поема Т. Шевченка «Неофіти» є твором алегоричним.
54. Схарактеризувати основні мотиви лірики Т. Шевченка останнього періоду творчості, відповідь проілюструвати конкретним художнім матеріалом.
55. Схарактеризувати поему Т. Шевченка «Марія» як твір соціально-філософський.
56. Назвати основні досягнення вітчизняного шевченкознавства, окреслити внесок І. Франка, а також науковців Буковини в його розбудову.
57. Прочитати напам'ять і проаналізувати початковий уривок із поеми І. Котляревського «Енеїда».
58. Прочитати напам'ять і проаналізувати уривок із третьої частини поеми І. Котляревського «Енеїда».
59. Прочитати напам'ять і проаналізувати байку Є. Гребінки «Ведмежий суд».
60. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію В. Забіли «Гуде вітер вельми в полі...».
61. Прочитати напам'ять і проаналізувати вірш М. Шашкевича «Руська мати нас родила...».
62. Прочитати напам'ять і проаналізувати початковий фрагмент із балади Т. Шевченка «Причинна».
63. Прочитати напам'ять і проаналізувати фрагмент із балади Т. Шевченка «Причинна» (від слів «О Боже мій милий...» до «Таке її щастя, така її доля»).
64. Прочитати напам'ять і проаналізувати уривок із балади Т. Шевченка «Тополя».
65. Прочитати напам'ять і проаналізувати фрагмент із поезії Т. Шевченка «Думи мої, думи мої...».
66. Прочитати напам'ять і проаналізувати фрагмент із поеми Т. Шевченка «Катерина».
67. Прочитати напам'ять і проаналізувати уривок із поеми Т. Шевченка «Гайдамаки».
68. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Як умру, то поховайте...»
69. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Розрита могила».
70. Прочитати напам'ять і проаналізувати уривок із поеми Т. Шевченка «Сон» (від слів «У всякого своя доля...» до «Адамові діти»).
71. Прочитати напам'ять і проаналізувати фрагмент із поеми Т. Шевченка «Кавказ».
72. Прочитати напам'ять і проаналізувати фрагмент із послання Т. Шевченка «І мертвим, і живим...».
73. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Садок вишневий коло хати...».
74. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Мені однаково...».
75. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Якби ви знали, паничі...».

76. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Мені тринадцятий минало...».
77. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «І виріс я на чужині...».
78. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Сонце заходить, гори чорніють...».
79. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Тече вода з-під явора...».
80. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Я не нездужаю, нівроку...».
81. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Один у другого питаєм...».
82. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Сон» («На панщині пшеницю жала...»).
83. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Плач Ярославни».
84. Прочитати напам'ять і проаналізувати поезію Т. Шевченка «Марку Вовчку».

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти у системі формальної освіти)» (протокол №4 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/Zaykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та/ або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Історія української літератури: У 12 т. Т. 3: Література XIX ст. (1800-1830) / Заг. ред. В. Дончика. Київ, 2016.
2. Історія української літератури: У 12 т. Т. 4: Тарас Шевченко / Автор І. Дзюба; наук. ред. М. Жулинський. Київ, 2014.
3. Ковалець Л. М. Історія української літератури першої половини XIX століття : конспект лекцій. Чернівці, 2011.
4. Ковалець Л. М. Історія української літератури першої половини XIX століття: навчально-методичний посібник. Чернівці, 2020.
5. Клочек Г. Поезія Тараса Шевченка: Сучасна інтерпретація: Посібник для вчителя. Тернопіль, 2014.
- 6.

Допоміжна

1. Антофійчук В. Нова українська література: Кінець XVIII - перші десятиріччя XIX століття. Чернівці, 2009.
2. Бовсунівська Т. Історія української естетики першої половини XIX століття. Київ, 2001.
3. Грабович Г. Шевченко, якого не знаємо (З проблематики символічної автобіографії та сучасної рецепції поета). Київ, 2010.
4. Гундорова Т. Перевернений Рим, або «Енеїда» Котляревського // Сучасність. 2000. № 4. С. 120-134; Гундорова Т. «Малоросійський маскаррад»: колоніальний дискурс в «Енеїді» Котляревського та навколо неї // На щедрий вечір: Збірник на пошану Євгена Сверстюка. Луцьк, 2004. С. 41-65; Гундорова Т. «Котляревщина»: колоніальний кітч // Гундорова Т. Кітч і література. Травестії. Київ, 2008. С. 92-122.
5. Задорожна Л. Історія української літератури кінця XVIII - 60-х рр. XIX ст. Київ, 2004. / Вид. 2-ге. Київ, 2008.
6. Історія української літератури XIX ст. : у 2 кн. / За ред. М. Жулинського. Київ, 2005.
7. Лімборський І. Творчість Івана Котляревського: Авторська індивідуальність, європейські паралелі, порівняльна поетика. Черкаси, 2010.
8. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш. Особистість, письменник, мислитель : у 2 т. Львів, 2007.

9. Нахлік Є. Перелицьований світ Івана Котляревського: текст-інтертекст-контекст. Львів, 2015.
10. Неборак В. В. Перечитана «Енеїда»: Спроба сенсового прочитання «Енеїди» Івана Котляревського на тлі зіставлення її з «Енеїдою» Вергілія. Львів, 2001.
11. Українська література у портретах і довідках: Давня література, література XIX ст. К., 2000.
12. Филипович П. Шевченкознавчі студії. Черкаси, 2002.
13. Шевченкознавча енциклопедія: В 6 т. Київ, 2012-2015.

Інформаційні ресурси

1. Всеосвіта. Національна освітня платформа: <https://vseosvita.ua>
 2. Гуртом. Українське гніздечко: www.hurtom.com
 3. Діаспоріана: Електронна бібліотека: <https://diasporiana.org.ua/>
 4. Ізборник. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації: www.litopys.org.ua
 5. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України. Перегляд за темою «Вивчення творчості Т. Г. Шевченка в школі»: <https://t.ly/KAsa3>
 6. Освіторія. Медіа: <https://osvitoria.media/>
 7. УкрЛіб. Бібліотека Української Літератури: <https://www.ukrlib.com.ua/>
 8. Чтиво. Електронна бібліотека: <https://chtyvo.org.ua/>
- Шкільні підручники з української літератури для 5-9 класів: <https://pidruchnyk.com.ua/>

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahiat-2023plusdotatky-31102023.pdf>